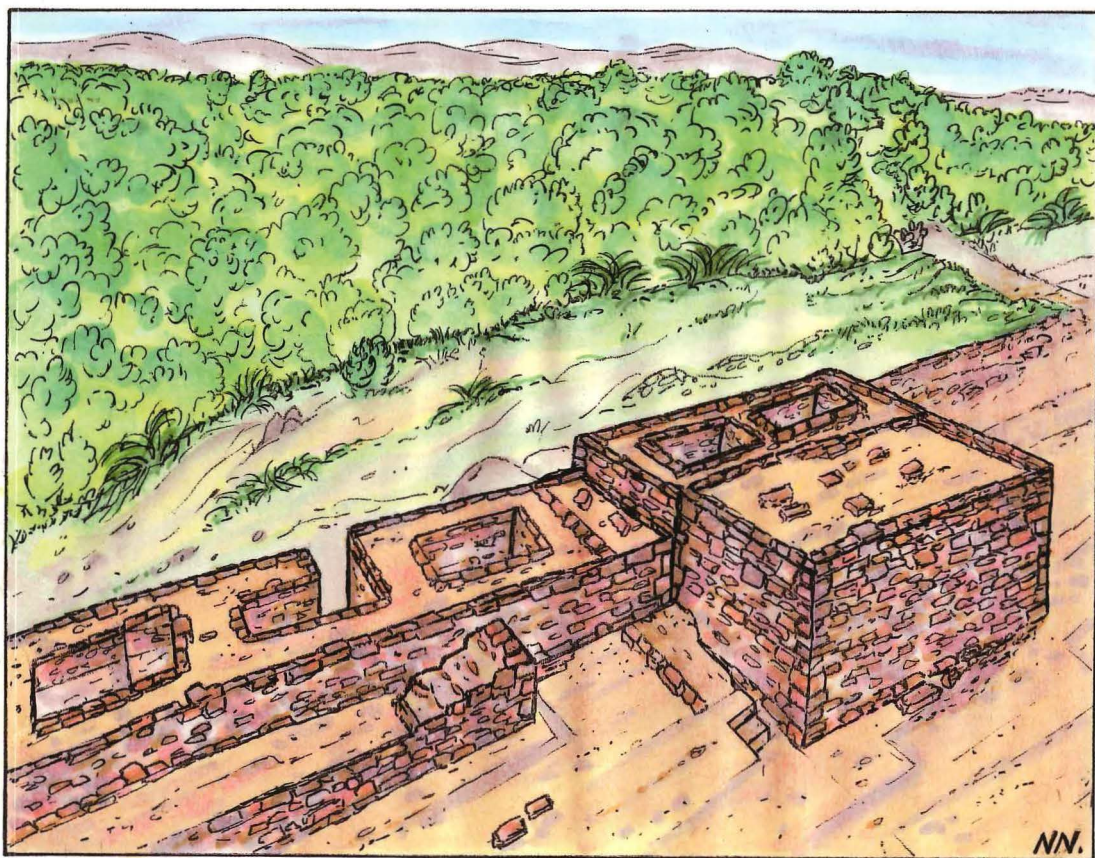

MONOGRAFIES DEL MONTSENY / 25

AMICS DEL MONTSENY

Edita: AMICS DEL MONTSENY
Direcció: ANTONI PLADEVALL
Coordinació: ROSER BOFILL i JOAN CAMPAÑA

Il·lustració de coberta: Conjunt arqueològic ibèric i medieval del Turó del Montgròs, conegut popularment com *Les Muralles* (El Brull). Dibuix de NÚRIA NOVELLAS

Drets reservats: AMICS DEL MONTSENY
Passeig de Sant Marçal, 1
17406 Viladrau. Tel. 93 884 81 82

Primera edició: juliol 2010

ISSN: 1135/9293
Dipòsit legal: B-29753-2010

Editat per EL CIERVO 96, S.A. - Calvet, 56. Barcelona 08021
Impressió: TGA

ÍNDIX

PÒRTIC per ANTONI PLADEVALL.....	19
RECONEIXEMENT I HOMENATGE A RAFAEL PATXOT I JUBERT per JOAQUIM MALUQUER	25
L'UNIVERS PATXOT A LA MASIA MARIONA DE MOSQUEROLES per JOAQUIM MALUQUER	35
MOSEQUEROLES, 9 DE JULIOL DE 1932. LA COLLA DEL COLON VISITA LA MASIA MARIONA per CARLES ALBESA	57
LES MURALLES DEL MONTGRÒS, A EL BRULL per ALBERT LÓPEZ MULLOR, XAVIER FIERRO MACÍA, DAVID GALÍ I RAQUEL LACUESTA	69
EL CASTELL DE SANT MARTÍ, O DELS CENTELLES, ABANS DE SER CASTELL REIAL (SEGLES IX-XIV) per ANNA CHÁVEZ, JAUME OLIVER I ISIDRE PASTOR	115
ELS LÍMITS DE LA DIÒCESI DE GIRONA EN EL MONTSENY I LES GUILLERIES per JOAN ILLA	135
FRA RAMON DE VILADEMANY I ROGER DE VILADEMANY. DOS NOBLES AFINCATS AL MONTSENY per ANTONI PLADEVALL.....	145
APUNTS SOBRE LA GUERRA DEL FRANCÈS A SANT ESTEVE DE PALAUTORDERA per JOAN PORTALS	155

ESTANCES DE FEBRE per XAVIER CATEURA	179
CARLOTA BOFILL I MATES (1887-1977) per EUGÈNIA BOFILL	233
LA CREU DE MATAGALLS (1894) A LA REVISTA 'LA CREU DEL MONTSENY' (1899) per CAROLA DURAN	251
AGUSTÍ DURAN I SANPERE I EL MONTSENY: MEMÒRIA I PAISATGE per JAUME ENRIC ZAMORA	271
JOAQUIM MIR I GUALBA per CARLES COLL	287
LES SERPS DEL MONTSENY per FÈLIX AMAT	295
L'ALIMENTACIÓ DELS TUDONS (COLUMBA PALUMBUS) per SALVADOR RIERA	323
LA DISTRIBUCIÓ DE LES PLANTES RUPÍCOLES AL PARC NATURAL DEL MONTSENY per JOSEP M. PANAREDA, JOSEP MASNOU I MARAVILLAS BOCCIO	329
NOVES APORTACIONS A LA FLORA VASCULAR DEL MONTSENY per GERARD PIÉ I LLUÍS VILAR	345
ELS NOMS POPULARS DELS NÚVOLS, BOIRES I VENTS AL VALLÈS ORIENTAL per JOAN CERVERA	355
PROTECCIÓ I DESENVOLUPAMENT EN LA RESERVA DE LA BIOSFERA DEL MONTSENY per XAVIER MARTÍ	361

COL·LABORADORS I ARTICLES PUBLICATS A LES MONOGRAFIES	373
PREMIS MONTSENY 2009	
XXVII PREMI MONTSENY (CERTÀMEN POÈTIC)	3
XXVII PREMI MONTSENY DE FOTOGRAFIA	25

NOTA BIOGRÀFICA

Han col·laborat en aquesta publicació:

ANTONI PLADEVALL I FONT (Taradell, 1934)

Sacerdot i historiador. Exdirector general de Patrimoni Artístic de la Generalitat de Catalunya. És autor de molts llibres i treballs sobre història monàstica, art, poblacions i temes diversos. Col·labora i dirigeix obres de la Fundació Enciclopèdia Catalana. És membre de l'Institut d'Estudis Catalans, de la Reial Acadèmia de les Bones Lletres i de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts Sant Jordi. Ha estat guardonat amb la Creu de Sant Jordi i la Medalla d'Or de la Generalitat.

JOAQUIM MALUQUER I SOSTRES (Barcelona, 1930)

Doctor en Sociologia per la Universitat de Ginebra (Beca Patxot). Doctor en Dret per la Universitat Autònoma de Barcelona. Secretari General de l'Associació Tèxtil Cotonera (SECEA). Conseller executiu de Catalana de Gas. Fundador i President de la Cooperativa de Crèdit i Estalvi de Barcelona. President de la Junta Administrativa de l'Hospital Clínic de Barcelona. President de la Institució Catalana d'Història Natural, filial de l'IEC. Director General de Promoció Social i Secretari del Consell Executiu de la Generalitat de Catalunya. Creu de Sant Jordi. Ha publicat quinze llibres de temes diversos: sociologia, economia, biografies, memòries, viatges i, especialment, ornitologia. Ha col·laborat en la premsa diària durant anys.

CARLES ALBESA I RIBA (Barcelona, 1927)

Economista. Autor d'obres sobre història de l'excursionisme i sobre el Montseny, guanyà el I Premi Montseny, atorgat per l'Associació d'Amics del Montseny. Ha publicat *125 anys d'excursionisme a Catalunya* (2001), *Excursionisme* (1928-1931) i *Un periòdic més enllà de l'excursionisme* (2003). Especialitzat en temes montsenyencs, és autor dels llibres *El Montseny com a pretext* (1978), *Postals del Montseny* (1990) i *Postals del Montseny/2* (1996).

ALBERT LÓPEZ MULLOR (Barcelona 1952)

Arqueòleg, llicenciat en Filosofia i Lletres (secció Història) (1974), doctor en Geografia i Història (secció Història) (1987), responsable d'Investigació Històrica del Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona (1984-2010), professor associat al Departament de Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana de la Universitat Autònoma de Barcelona (1979-1980, 2007-2010), acadèmic corresponent de la Reial Acadèmica Catalana de Belles Arts de Sant Jordi (des de 1994). Investigador (1974-1979) i conservador del Museu d'Arqueologia de Catalunya (1980-1984). Treballa en arqueologia clàssica, arqueologia medieval i moderna i arqueologia de l'arquitectura. Ha dirigit o codirigit setanta-vuit campanyes de recerca en diversos jaciments, és autor o editor de vint-i-nou llibres i ha publicat més de tres-cents articles científics en revistes especialitzades de diversos països europeus. En 1982, va dirigir, amb Jordi Rovira, una primera excavació al Montgròs. D'ençà de 1996 ha dirigit les noves recerques que s'hi han fet, amb l'ajut de Mateu Riera (1996-2002) i Xavier Fierro (2003-2009).

XAVIER FIERRO MACÍA (Barcelona, 1958)

És llicenciat en Geografia i Història (secció Prehistòria i Història Antiga) per la Universitat de Barcelona i des de l'any 1985 és arqueòleg del Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona. Ha realitzat un bon nombre d'excavacions i d'estudis d'arqueologia de l'arquitectura que abasten des de jaciments d'època clàssica fins a edificis del segle XX.

DAVID GALÍ FARRÉ (Barcelona, 1967)

Historiador. Llicenciat en Geografia i Història per la Universitat de Barcelona (1990) que exerceix d'historiador documentalista al Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona. Ha realitzat estudis historico-documentals i historico-artístics sobre diferents edificis. Sobre el turó del Montgròs del Brull ha fet un estudi documental que s'ocupa del mas establert en aquell indret a l'època medieval. Ha publicat estudis sobre el campanar de l'església parroquial de Santa Eulàlia d'Esparreguera (2000), sobre el castell d'Orís (2004), sobre la Cartoixa de Montalegre de Tiana (2005) i el castell de Castelldefels (2005).

RAQUEL LACUESTA CONTRERAS (Hellín, Albacete, 1949)

Llicenciada en Filosofia i Lletres (1973), i en Ciències de l'Educació (1986), i Doctora en Història de l'Art (1998) per la Universitat de Barcelona. Cap de la Secció Tècnica d'Investigació, Catalogació i Difusió del Servei de Patrimoni Arquitectònic Local (l'antic Servei de Catalogació i Conservació de Monuments) de la Diputació de Barcelona, que té per objecte la restauració monumental. Entre altres títols ha publicat recentment *Modernisme a l'entorn de Barcelona. Arquitectura i paisatge* (Diputació de Barcelona, 2006 i 2008); *Ponts de la província de Barcelona. Comunicacions i paisatge* (Diputació de Barcelona, 2008); *Ignasi Oms i Ponsa, arquitecte* (COAC Manresa; Angle Editorial, 2009); *Catedrals del Vi* (Angle Editorial, Caixa Manresa, 2009); *Classicisme i Modernisme en el Cementiri de Sant Andreu (Barcelona)* (F12 Serveis Editorials, Santpedor, 2009), i ha col·laborat amb articles en diversos llibres.

ANNA CHÁVEZ CALM (Vic, 1981)

És historiadora i regidora de Cultura i Patrimoni de l'Ajuntament de Centelles. Co-dirigeix els treballs arqueològics al castell de Sant Martí de Centelles.

JAUME OLIVER BRUY (Vic, 1969)

És historiador i fa de tècnic a les àrees de Promoció Econòmica i de Patrimoni-Turisme a l'administració local. Coordina el projecte de posada en valor del castell de Sant Martí de Centelles.

ISIDRO PASTOR BATALLA (L'Hospitalet de Llobregat, 1964)

És historiador i arqueòleg professional. Co-dirigeix dels treballs arqueològics al castell de Sant Martí de Centelles.

JOAN ILLA I COLOMER (Arbúcies, 1947)

És un col·laborador habitual del Museu Etnològic del Montseny, La Gabella, d'Arbúcies. Ha publicat els seus treballs, bàsicament, en la revista *Aixa del Museu* i en la secció d'història, que rep el nom d'"El nostre ahir", de la revista municipal *Perxada*, de la qual també es membre del Consell de Redacció.

JOAN PORTALS MARTÍ (Barcelona, 1942)

Advocat i llicenciat en Geografia i Història per la Universitat de Barcelona. Autor dels llibres *El Montnegre: una història de mil anys* (Els Llibres del Set-Ciències, 1998) i *La Costa del Montseny: entre el Turó de l'Home i la Tordera. Història d'una parròquia* (Els Llibres del Set-Ciències, 2000); coautor del llibre *Història de Gualba, la vall de les aigües blanques* (Arxiu Diocesà de Barcelona, 2000). Ha publicat també diversos treballs de recerca històrica en aquestes Monografies i col·labora en estudis i revistes d'àmbit local. Guanyador del Premi Narcís Sagner d'Història 1991 amb el treball «El Montseny: Primers testimonis escrits».

XAVIER CATEURA I VALLS (Mataró, 1949)

Va cursar Humanitats i també estudis d'història i literatura. Actualment fa tasques com a gestor cultural i escriptor. Col·labora en diversos mitjans de temàtica cultural, històrica i política. Participa en la recerca de documentació per a exposicions i programes de divulgació històrica. Va comissariar l'exposició itinerant "La Lola de la Figuera", una història poc coneguda del Montseny. Actualment viu al Montseny.

EUGÈNIA BOFILL MALAGARRIGA (Barcelona, 1954)

És llicenciada en Filosofia i Lletres, especialitat hispàniques i Filologia catalana. És catedràtica de llengua i literatura catalanes a l'ensenyament secundari. Ha publicat diversos articles de crítica literària sobre poesia i narrativa. Forma part de l'equip de formadors en mediació escolar i resolució de conflictes del Departament d'Educació.

CAROLA DURAN TORT (Barcelona, 1937)

Diplomada en biblioteconomia per l'Escola de Barcelona i llicenciada en Filologia Catalana per la Universitat de Barcelona, titulacions que va completar amb lectura de la tesi doctoral el 1999. Està especialitzada en cultura catalana de finals del segle XIX, tema sobre el qual ha publicat diversos llibres. Són habituals les seves col·laboracions en congressos, miscel·lànies i revistes especialitzades. L'any 2006 va publicar la biografia *Pere Aldavert, una vida al servei de l'ideal* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat).